

W ŚWIAT
Z KLASĄ

Geografia

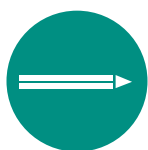
EDUKACJA GLOBALNA NA ZAJĘCIACH GEOGRAFII
W SZKOLE PODSTAWOWEJ

07

SCENARIUSZ

Wszyscy jesteśmy migrantami

HANNA HABERA

KLASA VII

45 MINUT

Podczas zajęć uczniowie i uczennice uporządkują pojęcia: migracje, emigrant i emigrantka, imigrant i imigrantka, uchodźca i uchodźczyni, saldo migracji oraz wspólnie zastanowią nad przyczynami współczesnych migracji. Przedstawią ruchy migracyjne we współczesnym świecie jako zjawisko powszechne. Dokonają refleksji nad własnymi postawami wobec migrantów i migrantek.

Pytanie kluczowe

Dlaczego wszyscy jesteśmy migrantami?

Cele zajęć:

- wyjaśnisz pojęcia związane z migracjami (migracja, emigrant i emigrantka, imigrant i imigrantka, uchodźca i uchodźczyni, saldo migracji, rodzaje migracji)
- opisziesz najważniejsze przyczyny współczesnych migracji
- określisz główne kierunki migracji w wybranych rejonach świata
- ocenisz znaczenie ujemnego i dodatniego salda migracji dla procesów demograficznych w wybranych krajach świata

Związek z podstawą programową:

I.1, I.6, I.8, II.2, II.5, II.7, III.9
VII.8, X.5

Zagadnienia:

migracje, pokój i konflikty na świecie, władza polityczna, demokracja i prawa człowieka

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

- 1 Koniec z ubóstwem
- 10 Mniej nierówności
- 16 Pokój, sprawiedliwość i silne instytucje

Metody:

światła (karty w trzech kolorach: zielonym, żółtym i czerwonym dla każdego ucznia), praca z mapą interaktywną, dyskusja kierowana, diagram diamentowy, zdania podsumowujące

Formy pracy:

praca indywidualna, praca w grupach

Środki dydaktyczne i materiały:

karteczki „światel” (komplet na osobę), 4 duże arkusze diagramu diamentowego, komputery lub tablety, dostęp do Internetu, załączniki

Wprowadzenie

2 minuty

Powitaj uczniów i uczennice. Zapoznaj młodzież z celami lekcji oraz zapisz na tablicy pytanie kluczowe. Zwróć uwagę, że współczesne migracje to temat istotny, zarówno ze względów społeczno-gospodarczych, jak i kulturowych.

4 minuty

Podziel młodzież na cztery grupy (na przykład poprzez odliczanie: wiosna, lato, jesień, zima) i zaproś do wykonania zadania 1 (załącznik nr 1), którego celem jest przypomnienie i uporządkowanie podstawowych pojęć dotyczących migracji. Poproś przedstawicieli lub przedstawicielki grup o zaprezentowanie efektów pracy.

1 minuta

Poproś uczniów i uczennice, aby za pomocą metody „światel” ocenili swój poziom zrozumienia poszczególnych pojęć związanych z migracjami (podniesienie zielonej kartki – „dobrze rozumiem”, żółtej – „częściowo rozumiem”, czerwonej – „słabo rozumiem”). Kolory światel dają nauczycielowi lub nauczycielce wskazówki, które pojęcia wymagają jeszcze wyjaśnienia.

Praca właściwa

5 minut

Każdej grupie rozdaj karty pracy do zadania 2 (załącznik nr 2a – tabelę do wypełnienia i 2b – po jednej historii na grupę), którego celem jest poznanie historii konkretnego człowieka oraz określenie rodzajów i przyczyn opisanych migracji. Zadanie dla grup polega na uzupełnieniu tabeli w oparciu o materiały pomocnicze. Wyjaśnij, że na wykonanie zadania mają 4 minuty.

10 minut

Na dużym arkuszu papieru lub na tablicy zapisz hasło „Przyczyny migracji”. Poproś przedstawicieli lub przedstawicielki grup o zaprezentowanie analizowanych historii migrantów i migrantek oraz rodzajów i przyczyn opisanych migracji. Po każdej prezentacji poproś o zapisanie omówionej przyczyny migracji na plakacie „Przyczyny migracji”. Po zakończeniu wszystkich prezentacji zachęć młodzież do dyskusji, wyrażenia opinii i uzupełnienia plakatu innymi niż zapisane przyczynami migracji. W razie potrzeby uzupełnij wypowiedzi uczniów i uczennic oraz plakat.

7 minut

Rozdaj każdej grupie załącznik nr 3 oraz duże arkusze diagramów diamentowych przygotowanych na podstawie załącznika nr 4 (sugerujemy rozmiar większy od A4). Przydziel poszczególnym grupom kraje, którymi będą się zajmować, spośród następujących: Stany Zjednoczone, Niemcy, Polska, Syria. Zaproś uczniów i uczennice do pracy z interaktywną mapą kierunków migracji na świecie <https://www.iom.int/world-migration>, która posłuży do określenia dominujących kierunków oraz wielkości zewnętrznych ruchów migracyjnych w omawianych krajach. Efektem pracy zespołowej będzie arkusz diagramu diamentowego prezentujący główne kierunki emigracji, imigracji oraz saldo migracji w wybranym kraju.

Mapa kierunków migracji to interaktywne narzędzie, opracowane przez Międzynarodową Organizację do Spraw Migracji (IOM). Mapa pokazuje, z jakich kierunków i dokąd migrują ludzie na świecie. Można sprawdzić liczbę imigrantów i imigrantek (IN) lub emigrantów i emigrantek (OUT) wybranego państwa.

8 minut

Poproś wszystkie grupy o wywieszenie utworzonych arkuszy diagramów diamentowych, a przedstawicieli lub przedstawicielki grup o zaprezentowanie efektów pracy zespołów. Zwróć uwagę uczniów i uczennic na znaczenie ujemnego i dodatniego salda migracji dla procesów demograficznych omawianych krajów. (8 min.)

3 minuty

Przypomnij pytanie kluczowe „Dlaczego wszyscy jesteśmy migrantami?”. Poproś młodzież o zastanowienie się, czy mają w swojej rodzinie osoby, które wyemigrowały, albo czy ich rodziny nie są w jakimś stopniu migrantami. W razie potrzeby uzupełnij ich wypowiedzi.

Ludzie migrują od początku istnienia ludzkości. Nie byłoby nas, Europejczyków, nie byłoby Amerykanów, gdyby nie migracje. Kolebką ludzkości jest Afryka. Początkowo (a właściwie może zawsze) wędrowaliśmy w poszukiwaniu jedzenia i wody oraz lepszych warunków do życia, zdani na to, co oferuje nam środowisko przyrodnicze. Wraz z rozwojem cywilizacyjnym przyczyny naszych migracji zmieniały się – poszukiwaliśmy surowców, wytwarzanych produktów, w tym rolnych, podbijaliśmy nowe tereny. Jeżeli ktoś sam nie uważa się za migranta lub migrantkę, zapewne jego rodzice lub dziadkowie mogli już nimi być.

Źródło: I. Kryczka, Scenariusz Dlaczego i dokąd ludzie migrują?, w: Globalnie-lokalnie o migracjach, CEO, 2016, https://glowna.ceo.org.pl/sites/default/files/ceo_globalnie_lokalnie_www.pdf.

Podsumowanie

Zastosuj technikę zdań podsumowujących i sprawdź osiągnięcie celów:

Nigdy nie myślałam lub myślałem, że przyczyną migracji może być.....

Zaskoczyło mnie, że imigranci i imigrantki.....

Dzięki pracy z mapą interaktywną, zwróciłam lub zwróciłem uwagę na....

Praca domowa

Chętnej młodzieży zaproponuj obejrzenie krótkiego filmu o imigrantach w Polsce zrealizowanego przez Międzynarodową Organizację do Spraw Migracji, *Mieszkam tu, bo kocham*, 2017, <http://bit.ly/FilmIOM> (15:07). Poproś, aby na kolejnej lekcji podzielili się refleksjami na temat blasków i cieni życia imigrantów i imigrantek w naszym kraju oraz tego, co dzięki ich obecności Polska zyskuje.

Źródła:

- Interaktywna mapa kierunków migracji na świecie, International Organization for Migration, <https://www.iom.int/world-migration>.
- *I am a migrant. Stories from Iraq*, International Organization for Migration, <http://iamamigrant.org/stories/iraq/omar>.
- *I am a migrant. Stories from Gambia*, International Organization for Migration, <http://iamamigrant.org/stories/gambia/mariam>.
- *Fatima. Narracje Migrantów*, reż. R. Skalski, Fundacja na rzecz Różnorodności Społecznej, 2012, <http://bit.ly/FilmFatima>.
- *Mieszkam tu, bo kocham*, International Organization for Migration, 2017, <http://bit.ly/FilmIOM>.

Załączniki:

Załącznik nr 1 – Karta pracy: Wyjaśnianie pojęć

Załącznik nr 2a – Karta pracy: Tabela do wypełnienia na podstawie historii migrantów i migrantek

Załącznik nr 2b – Materiał pomocniczy: Historie migrantów i migrantek

Załącznik nr 3 – Materiał pomocniczy: Instrukcja do pracy z mapą interaktywną

Załącznik nr 4 – Materiał pomocniczy: Diagram diamentowy

Załącznik nr 1 – Karta pracy: Wyjaśnianie pojęć

Do opisów pojęć związanych z migracjami przyporządkuj odpowiadające im pojęcia umieszczone pod tabelą.

	Pojęcie
„Osoba, która przebywa poza krajem swojego pochodzenia i posiada uzasadnioną obawę przed prześladowaniami w tym kraju ze względu na rasę, religię, narodowość, poglądy polityczne lub przynależność do określonej grupy społecznej” (Konwencja genewska, 1951)	
Odptyw ludności z określonego terytorium w celu zamieszkania na stałe lub na dłuższy czas na innym terytorium.	
Wszelkie przemieszczanie się ludzi, którego efektem jest zmiana miejsca zamieszkania na stałe lub na dłuższy czas.	
Napływ ludności na dane terytorium w celu zamieszkania na stałe lub na dłuższy czas.	
Wyraża różnicę między liczbą ludności, która przybyła na dany obszar, a liczbą ludności, która dane terytorium opuściła.	
Odptyw ludności z określonego terytorium spowodowany zagrożeniem zdrowia lub życia wywołanym przez czynniki przyrodnicze, na przykład powódzie, susze.	

Opracowanie własne.

Pojęcia: migracja, imigracja, uchodźstwo klimatyczne, emigracja, uchodźca lub uchodźczyni, saldo migracji.

Załącznik nr 2a – Karta pracy: Tabela do wypełnienia na podstawie historii migrantów i migrantek

Imię	
Kraj pochodzenia, kontynent	kraj _____ kontynent _____
Kraj tymczasowego pobytu, kontynent	kraj _____ kontynent _____
Obecny kraj zamieszkania, kontynent	kraj _____ kontynent _____
Przyczyny zmiany miejsca pobytu	1. _____ 2. _____ 3. _____
Rodzaj migracji	Wybierz i podkreśl właściwe określenie. Krótko uzasadnij wybór. <ul style="list-style-type: none">• przymusowa, dobrowolna _____• legalna, nielegalna _____• stała, czasowa, wahadłowa (codzienna) _____• wewnętrzna _____• zewnętrzna _____

Opracowanie własne.

Załącznik nr 2b – Materiał pomocniczy: Historie migrantów i migrantek

Historia nr 1

Mam na imię Omar. Urodziłem się w Iraku, w znanej, bogatej i licznej rodzinie. Kiedy założyłem własną rodzinę i sam zostałem ojcem, zacząłem pracować w sklepie mojej matki, sprzedając słodycze. Równocześnie studiowałem inżynierię na uczelni. Kiedy skończyłem studia, dostałem pracę w amerykańskiej firmie naftowej działającej w Iraku. Miałem dobrą pracę i przyzwoite zarobki, które pozwalały mojej rodzinie na dostatnie życie w jednym z miast w irackim Kurdystanie. Wszystko się zmieniło, gdy Państwo Islamskie (ISIS) zaatakowało i niemal całkowicie zniszczyło miasto. Zostałem obrabowany i straciłem wszystko, co miałem, łącznie z samochodem i oszczędnościami. Po tamtym incydencie uświadomiłem sobie, że sytuacja jest niestabilna i niebezpieczna dla mojej rodziny, więc podjąłem decyzję o legalnym wyjeździe. Zabrałem moją rodzinę i pojechaliśmy do Turcji. Zostaliśmy tam przez 60 dni. Bezpieczeństwo mojej rodziny i znalezienie pracy były dla mnie najważniejsze. Niestety, w Turcji nie czuliśmy się bezpiecznie i dlatego w kwietniu 2017 roku wyjechaliśmy do Grecji.

Opracowano na podstawie: *I am a migrant. Stories from Iraq*, International Organization for Migration, <http://iamamigrant.org/stories/iraq/omar>.

Historia nr 2

Mam na imię Mariam. Urodziłam się i dorastałam w Nigerii. Kiedy miałam 18 lat, wyjechałam, żeby zamieszkać z rodziną ojca w Gambii. Tam poznałam Lamina, mężczyznę, w którym się zakochałam i którego niedługo potem poślubiłam. Marzyliśmy o wspólnym mieszkaniu, ale nie mogliśmy znaleźć dobrej pracy. Znajomy Lamina powiedział mi o szansach na pracę we Włoszech. Mąż wyjechał i długo nie miałam od niego wieści. Kiedy się ze mną skontaktował, okazało się, że próbował nielegalnie przepłynąć przez morze do Włoch, ale nie udało mu się i znalazł się w Libii.

Postanowiłam dołączyć do niego. Podróż przez pustynię była straszna. Widziałam, jak ludzie umierali po drodze. Bałam się, że nie dotrważę do końca, ale udało mi się dotrzeć do Libii. Życie, które tam zastałam, nie było takie, jak oczekiwałam. Każdego dnia baliśmy się z mężem, że wyjdziemy z domu i spotka nas coś okropnego. Pewnej nocy zdołaliśmy dostać się na łódź płynącą do Włoch. Nie dotarliśmy zbyt daleko, bo znalazła nas libijska straż przybrzeżna. Po tych wszystkich doświadczeniach postanowiliśmy wrócić do Gambii.

Opracowano na podstawie: *I am a migrant. Stories from Gambia*, International Organization for Migration, <http://iamamigrant.org/stories/gambia/mariam>.

Historia nr 3

Mam na imię Janek. Pochodzę z małej miejscowości położonej niedaleko Krakowa. Moja rodzina mieszka tu od pokoleń. Tam spędziłem całe moje dzieciństwo, które wspominam jako czas beztrudnej zabawy, swobody i nieograniczonego kontaktu z przyrodą. Kiedy skończyłem szkołę podstawową, zacząłem codziennie dojeżdżać do jednego z krakowskich gimnazjów, a potem do szkoły średniej. Było to bardzo uciążliwe, zwłaszcza zimą. Gdy wychodziłem z domu na przystanek autobusowy, było jeszcze ciemno, a kiedy wracałem, było już ciemno. Z Krakowem związałem się na stałe w czasie studiów na Akademii Górniczo-Hutniczej. Od trzech lat mieszkam i pracuję w tym mieście. Lubię Kraków, ale kiedy tylko mam czas, odwiedzam moją rodzinną wieś. Tam czuję się wolny od zgiełku ulicy i ciągłego pośpiechu.

Opracowanie własne.

Historia nr 4

Mam na imię Fatima. Mam 15 lat. Pochodzę z Inguszetii w Czeczenii. Zostałam wychowana w religii muzułmańskiej. Razem z mamą i moim rodzeństwem musiałam uciekać z mojego kraju. W Czeczenii trwała wojna i moja rodzina była w niebezpieczeństwie. Przyjechaliśmy do Polski i tu zostaliśmy. Uczę się w jednym z warszawskich gimnazjów. Do tej szkoły trafiłam w 2010 roku. Na początku było mi trudno, bo nie znałam języka i nie miałam tu przyjaciół. Z czasem nauczyłam się mówić i pisać po polsku. Teraz mam w szkole przyjaciółki, z którymi spędzam czas. Bardzo lubię tańczyć i dlatego chodzę na zajęcia taneczne, na których uczę Polaków czeczeńskich tańców.

Opracowano na podstawie: *Fatima. Narracje Migrantów*, reż. R. Skalski, Fundacja na rzecz Różnorodności Społecznej, 2012, <http://bit.ly/FilmFatima>.

Załącznik nr 3 – Materiał pomocniczy: Instrukcja do pracy z mapą interaktywną

Zadania do wykonania:

Część I

- Przy pomocy tabletu lub komputera uruchom interaktywną mapę kierunków migracji na świecie <https://www.iom.int/world-migration>.
- Odszukaj na mapie kraj, którym zajmuje się Twoja grupa.
- Ustaw suwak w pozycji IN, kliknij w obszar omawianego państwa i określ sześć krajów, z których pochodzi najwięcej imigrantów przybywających tam w 2017 roku.
- Wpisz nazwy tych krajów w **górnjej części** arkusza diagramu diamentowego w kolejności zgodnej z liczbą imigrantów (1 – kraj, z którego przybyło najwięcej osób). **(3 min.)**

Część II

- Ustaw suwak w pozycji OUT, kliknij w obszar omawianego państwa i określ sześć krajów, do których wyemigrowało (wyjechało) najwięcej obywateli w 2017 roku.
- Wpisz nazwy tych krajów w **dolnej części** arkusza diagramu diamentowego w kolejności zgodnej z liczbą emigrantów (1 – kraj, do którego wyjechało najwięcej osób). **(3 min.)**

Część III

- Odczytaj z mapy dane liczbowe dotyczące wielkości imigracji i emigracji w omawianym państwie w roku 2017.
- Oblicz saldo migracji, a otrzymaną wartość wpisz w środkowej części diagramu diamentowego. **(1 min.)**

Część IV

- Wywieś arkusz diagramu diamentowego „nazwa państwa – kierunki migracji”.
- Omów wyniki pracy zespołu na forum klasy. **(2 min.)**

Załącznik nr 4 – Materiał pomocniczy: Diagram diamentowy

Główne kierunki zewnętrznych ruchów migracyjnych

